

УДК635.4

Код UPOV: ERUCA_SAT

Методика
проведення експертизи сортів індау посівного (*Eruca sativa* Mill.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Eruca sativa* Mill.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,1 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота рослин);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 3% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються чотири нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначаються стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже

слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування така ознака:

– Час початку цвітіння (23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможлиблюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів індау посівного

Ознаки		Ступені виявлення ознаки	Коди	Сорт-еталон
1	2	3	4	5
1. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення VG, 1	відсутнє наявне	1 9	
2. (*) (+) QN	Молода рослина: положення листків VG, 2	пряме напіврозлоге розлоге	1 3 5	
3. QN	Молода рослина: щільність розетки VG, 2	нещільна помірно щільна щільна	3 5 7	
4. (+) QN	Молода рослина: за висотою MG, 2	низька середня висока	3 5 7	
5. PQ	Листок: форма VG, 2	нерозсічена ліровидно-перисторозсічена	1 2	
6. QN	<u>Тільки для сортів із розсіченими на частки листками.</u> Листок: кількість часток MS, 2	мала середня велика	3 5 7	
7. QN	Листок: за товщиною пластинки MS, 2	тонкий середній товстий	3 5 7	
8. QN	Листок: за довжиною MS, 2	короткий середній довгий	3 5 7	
9. (+) QN	Листок: за шириною MS, 2	вузький середній широкий	3 5 7	
10. QN	Листок: черешок за довжиною MS, 2	короткий середній довгий	3 5 7	
11. QN	Листок: черешок за товщиною MS, 2	тонкий середній товстий	3 5 7	
12. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG, 2	слабка помірна сильна	3 5 7	
13. QN	Стебло: положення VG, 3	пряме напіврозлоге сланке	1 2 3	
14. QL	Стебло: антоціанове забарвлення VG, 3	відсутнє наявне	1 9	

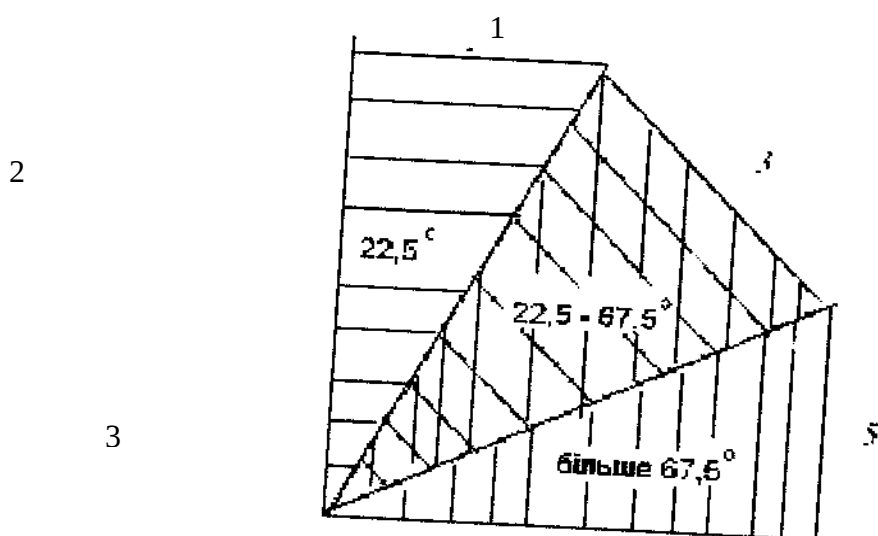
1	2	3	4	5
15. QN	<u>Тільки для сортів із наявним антоціановим забарвленням.</u> Стебло: інтенсивність антоціанового забарвлення MS, 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
16. (+) QN	Стебло: гілкування (кількість гілок I-го порядку) MS, 3	слабке помірне сильне	3 5 7	
17. QN	Стебло: інтенсивність опушення MS, 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
18. (+) QN	Стебло: за товщиною (на рівні ґрунту) MS, 3	тонке середнє товсте	3 5 7	
19. (*) PQ	Квітка: забарвлення на початку цвітіння VG, 4	білувате кремове світло-жовте	1 2 3	
20. QL	Квітка: щільність фіолетового жилкування пелюсток VG, 4	нещільна помірна щільна	3 5 7	
21. (+) QN	Стручок: дзьобик за довжиною MS, 5	короткий середній довгий	3 5 7	
22. (+) QN	Стручок: за довжиною (від плодоніжки до основи дзьобика) MS, 5	короткий середній довгий	3 5 7	
23. (*) QN	Час початку цвітіння VG 4	ранній середній пізній	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів індау посівного

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Сходи
2	Розетка
3	Стеблування
4	Цвітіння
5	Технічна стиглість

До 2. Молода рослина положення листків
Визначається на стадії 3–5 листків.

Візуально визначається кут, що його утворює черешок відносно уявної вертикальної осі

1 – пряме
2 – напіврозлоге
3 – розлоге

До 4. Молода рослина: за висотою.

Ознака визначається на стадії розетки до початку появи квітконосного стебла. Вимірюється висота від рівня ґрунту до верхівки рослини в цій стадії.

До 9. Листок: за шириною.

Визначається ширина листової пластинки в найширшій її частині, на повністю сформованому листку в розетці.

До 16. Стебло: гілкування (кількість гілок I-го порядку), шт.

Слабке – до 7; помірне – 7–10; сильне – понад 10.

До 18. Стебло: за товщиною (на рівні ґрунту), см.

Тонке – до 0,8; середнє – 0,8–1,2; товсте – понад 1,2.

До 21. Стручок: дзьобик за довжиною, см.

Короткий – до 0,7; середній – 0,7–1,0; довгий – понад 1,0.

До 22. Стручок: за довжиною (від плодоніжки до основи дзьобика), см.

Короткий – до 2,0; середній – 2,0–2,5; довгий – понад 2,5.

9. Література

1. Николайчук Л. В. Целебные растения / Л. В. Николайчук, М. П. Жигар. – Харьков: Прапор, 1992. – С. 97.

2. Пастушенков Л. В. Лекарственные растения / Л. В. Пастушенков, А. Л. Пастушенков. – Л. : Лениздат, 1990. – С. 127.